

E. U. de Enfermería (Ourense)

Grao en Enfermería

Materias

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O51G140V01301	Enfermería clínica III	1c	6
O51G140V01302	Enfermería materno-infantil	1c	9
O51G140V01303	Prácticas clínicas II	1c	15
O51G140V01304	Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos	2c	6
O51G140V01305	Enfermería en saúde mental	2c	6
O51G140V01306	Prácticas clínicas III	2c	18

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería clínica III**

Materia	Enfermería clínica III			
Código	O51G140V01301			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Conde, Ana			
Profesorado	Fernández Conde, Ana Vale Iglesias, Maria Florentina			
Correo-e	malofe@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	Abordaxe desde unha prespectiva enfermeira das alteracións de saúde en diferentes situacións, capacitando ás/os futuros/as enfermeiras/ no manexo do Proceso Enfermeiro.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfermidades sistémicas.	A2 A3 A4	B8	C28 C29 C30 C31 C32	D1 D2 D3 D4 D5 D7 D10
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas.	A2 A4	B7 B8	C28 C31 C32	D2 D5 D6 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar os coidados necesarios para a atención á persoa paciente crítico.	A1 A2 A3	B7	C28 C29 C31 C32 C33	D1 D4 D5 D7
Saber aplicar os procesos de Enfermaría de urxencias e emerxencias.	A2 A3 A5	B7 B8	C28 C31 C32 C33	D2 D5 D9

Contidos

Tema	
O/a paciente con alteracións na eliminación urinaria.	Incontinencia e retención urinaria Infeccións urinarias Urolitiasis Alteracións da próstata Síndromes renais e glomerulonefrite Insuficiencia renal Tumores das vías urinarias Valoración das probas de función renal Hidronefrose HTA Insuficiencia renal aguda e crónica Diálise Transplante renal
O/a paciente con alteracións na regulación endocrina.	Alteracións da hipófise e do hipotálamo Alteracións tiroideas Alteracións paratiroideas Alteracións suprarrenais Diabetes Obesidade Hiperlipidemias Alteracións do metabolismo do ácido úrico
Enfermaría de urxencias e emerxencias.	Concepto e diferenzas de Urxencias, Emerxencias e Catástrofes. Urxencias extrahospitalarias. A cadea asistencial. Estrutura e dinámica básica dun Servizo de Urxencias. Valoración e clasificación dos pacientes nun Servizo de Urxencias. Soporte Vital Básico e Avanzado. Cadea de supervivencia. Algoritmos de actuación.
Atención ao paciente crítico.	Unidade de vixilancia intensiva. Estrutura e dinámica básicas. Monitorización e coidados hemodinámicos. Monitorización e coidados respiratorios. Monitorización e coidados neurolóxicos. Fármacos de uso frecuente na área de críticos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	35	0	35
Estudo de casos	1	23	24
Seminario	10	40	50
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	37	41

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Sesións expositivas As clases teóricas serán de tipo participativo para favorecer a discusión e a comprensión do tema tratado. Exporanse contidos da materia empregando programas de presentacións. Farase lectura de documentos científicos de interese e/ou casos clínicos.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Seminario	Actividades levadas a cabo de maneira explicativa e práctica sobre un tema concreto da materia que permite complementala de maneira máis profunda. Participación e implicación do alumno para demostrar as súas habilidades técnicas. Traballos individuais e grupais. Asistencia obrigatoria ao 90% dos seminarios

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividades levadas a cabo de maneira explicativa e práctica sobre un tema concreto da materia que permite complementala de maneira máis profunda. Participación e implicación do alumno para demostrar as súas habilidades técnicas. Traballos individuais e grupais. Asistencia obrigatoria ao 90% dos seminarios
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Estudo de casos	Valorarase a resolución de casos prácticos e análises de situacións, expostos nos seminarios.	10	A3 A5	C29 C30	D1 D2 D3 D4 D7
Seminario	Avaliación continua da participación, habilidades e destrezas do alumnado nas prácticas realizadas nos seminarios ao longo do cuadrimestre. Asistencia obrigatoria polo menos ao 90% do total das horas. De non tela a avaliación realizarase como na modalidade non presencial. Na modalidade presencial a avaliación realizarase cunha proba de resposta curta ou tipo test. No exame indícarase se as respostas incorrectas restan e en qué porcentaxe. Na modalidade non presencial a cualificación calcularase facendo media entre a nota da proba de pregunta curta/test (realizada a os alumnos de modalidade presencial) e unha proba de pregunta longa sobre os contidos vistos nos seminarios. Nota de corte 5 sobre 10. Realizarase o día asignado no calendario oficial de exames. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes. A data do exame na primeira edición publicarase na páxina web da escola en no taboleiro de anuncios.	30	A1 A2 A3 A4	B7 B8 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D11
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame con preguntas de resposta curta/test. Pode haber varias opcións de exame (con distintas preguntas pero co mesmo grao de dificultade). Nota de corte 5 sobre 10. Realizarase o día asignado no calendario oficial de exames. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes. A data do exame na primeira edición publicarase na páxina web da escola en no taboleiro de anuncios.	60	A1	C28 C29 C30	D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a materia será imprescindible aprobar cada parte por separado.

Para recuperar calquera das partes farase en 2ª edición, cun exame escrito das mesmas características que o da 1ª edición. A data do exame na 2ª edición publicarase na páxina web da escola en no taboleiro de anuncios.

Nota de corte 5 sobre 10

EVALUACION DA MODALIDADE NON PRESENCIAL DOS SEMINARIOS: Poderanse acoller a esta modalidade os alumnos que non poidan asistir aos mesmos, e solicítelo por escrito antes do 05/10/2020, e debidamente xustificado.

Deberán realizar:

- Proba de resposta curta/test igual que na modalidade presencial. Nota de corte 5 sobre 10.
- Proba de resposta longa, de desenvolvemento. Nota de corte 5 sobre 10, (fará media coa nota da proba de resposta curta).
- Traballo sobre un tema relacionado coa la materia impartida nos seminarios a concretar coa profesora encargada da asignatura. Nota de corte 5 sobre 10.
- A nota de seminarios será a media da proba tipo test, a proba de resposta longa e o traballo. Suporá, igual que na modalidade presencial un 30% da nota total.

Para aprobar, será necesario superar as tres partes: proba de resposta curta, proba de resposta longa e traballo. Nota de corte 5 sobre 10.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA: Proba de resposta curta/test sobre toda a materia impartida, tanto nas sesións maxistras como nos seminarios. Nota de corte 5 sobre 10.

A data do exame de fin de carreira publicárase na páxina web da escola en no taboleiro de anuncios.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

NANDA Internacional, **NANDA Internacional, Inc. Diagnósticos enfermeros. Definicións e clasificación 2018-2020**, 11ª, ELSEVIER, 2019

Sue Moorhead, PhD, RN, Marion Johnson, PhD, RN, Meridean L. Maas, **Clasificación completa de resultados de enfermería NOC 2018**, **enfermería (NOC) :Medición de Resultados en Salud**, 6ª, ELSEVIER, 2018

Gloria M. Bulechek, PhD, RN, FAAN, Howard K. Butcher, PhD, RN, PMHCNS-BC, Joanne M. Dochterman and C, **Clasificación de Intervencións de Enfermería (NIC)**, 7ª, ELSEVIER, 2018

CUIDEN,

PUBMED,

Nanda Internacional, **NNNconsult**,

INDEX DE ENFERMERÍA,

REVISTA ENFERMERÍA CLÍNICA,

ENFERMERÍA GLOBAL,

CIBER REVISTA,

ENFERMERÍA INTENSIVA,

CULTURA DE CUIDADOS,

<http://www.enfermeriadeurgencias.com/>,

<http://www.semicyuc.org/>,

Bibliografía Complementaria

Swearinger, **Manual de Enfermería Médico-quirúrgica**, 6ª, ELSEVIER, 2008

Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 18ª, McGraw Hill, 2012

Farreras, **Principios de Medicina Interna**, 17, ELSEVIER, 2012

Brunner & Suddarth, **Enfermería médico-quirúrgica**, 12ª, Lippincott Williams & Wilkins, 2016

Espanza Rayón, **Manual de Enfermería Médico- Quirúrgica: Patrones funcionales: cognitivo-percept**, 1ª, SÍNTESIS, 2002

SHEEHY, **Manual de Urgencia de Enfermería**, 6ª, ELSEVIER, 2006

Jiménez Murillo, L. / Montero Pérez, F.J., **Medicina de urgencias y emergencias**, 4ª, ELSEVIER, 2009

Terry, **Enfermería de cuidados intensivos**, 1ª, MANUAL MODERNO, 2012

Gómez Ferrero, O [et al.], **Manual de enfermería en cuidados intensivos : enfermería de cuidados médico-quirúrgicos.**, 2ª, MONSA PRAYMA, 2011

DIALNET,

METAS DE ENFERMERÍA,

NURE INVESTIGACIÓN,

ROL DE ENFERMERÍA,

<http://seeiuc.org/>,

<http://www.cuidados-intensivos-sedar.es/>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Introducción á enfermería clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Manteranse as mesmas metodoloxías docentes en función da situación de presencialidade que se permita, usando como soporte as videoconferencias nos casos nos que nos podan estar presentes na aula todo o alumnado.

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): realizaranse a través de Faitic, correo electrónico ou sala de profesores virtual do campus remoto según conveña.

Inda que os contidos non se modificarán, poderanse ver reducidos os temas a tratar nas clases maxistras, e utilizar outro tipo de metodoloxías (clases virtuais, videos, guías[]) se a situación obriga a que os seminarios presenciais sexan realizados cun número moi pequeno de alumnos.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Se a situación de excepcionalidade impide facer os exames de forma presencial éstos faranse a través da plataforma FAITIC. A avaliación realizarase cunha proba tipo test. Nesta proba incluíranse preguntas sobre os contidos da parte teórica (nun 60%) e sobre a parte de seminarios (nun 30%). No exame indicárase se restan as respostas incorrectas e en qué porcentaxe. O 10% restante da nota recaerá na realización de estudos de casos.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería materno-infantil**

Materia	Enfermería materno-infantil			
Código	O51G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Raquel			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Raquel			
Correo-e	raquel.perez.rodriguez@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia abordarase todo o proceso vital da muller así como da etapa pediátrica, profundando nos coidados de enfermería necesarios nestas dúas etapas da vida, en relación a: alteracións da saúde, coidados de enfermería (técnicas, procedementos, etc) medidas preventivas e educación para a saúde.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creencias e valores, ademáis de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocuidado, apoiando o mantemento de conductas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
C34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo e no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa.
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
C36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermería e as complicacións que poden presentarse.
C38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermería, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores.

C39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento.
C40	Ser capaz de proporcionar educación para a saúde aos pais ou cuidadores primarios.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de planificar cuidados de enfermería nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un estado de saúde óptimo ou recuperar a saúde, baseándose a toma de decisións, en datos obxectivos, feitos científicos e evidencias clínicas.	A1	B1	C34	D1
	A2	B2		D2
	A3	B4		D3
	A4	B5		D4
	A5	B7		D5
		B8		D6
		B9		D7
		B10		D8
		B11		D9
		B12		D10
				D11
	Saber describir os cambios que acontecen no organismo durante a xestación, parto e puerperio.	A1	B12	C35
A2				D2
A3				D3
A4				D4
A5				D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Saber describir, as intervencións e actividades axeitadas a prevención e tratamento dos problemas de saúde, na infancia e na adolescencia, e planificar os cuidados garantindo o dereito a dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión, do neno e a súa familia.	A1	B1	C36	D1
	A2	B2	C37	D2
	A3	B7	C38	D3
	A4	B8	C39	D4
	A5	B9	C40	D5
		B10		D6
		B11		D7
		B12		D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
Reproducción humana	Anatomía e fisioloxía do aparello reprodutor feminino e masculino Sexualidade humana Infeccións de transmisión sexual (ITS)
Control da natalidade	Planificación familiar
Xestación. Xestación de alto risco	Fecundación e desenvolvemento fetal Xestación, normal e de alto risco
Problemas de saúde na xestante	Control da saúde na xestación patolóxica
Parto e puerperio. Coidado prenatal	Parto normal, de urxencia. Puerperio Coidados inmediatos de enfermería a/o recém nada/o

Problemas de saúde reprodutiva	Alteracións da saúde a nivel xinecolóxico
	Etapa do climaterio na muller
Características da muller nas diferentes etapas do ciclo vital	Control de saúde da muller nas diferentes etapas da vida
	Responsabilidade do profesional de enfermería nos casos de violencia de xénero. Detección de casos, actuación e prevención
Introdución a enfermería pediátrica	Coidados, técnicas e procedementos de enfermaría máis frecuentes en pediatría
Recén nada/o san. Desenvolvemento e crecemento	Recén nada/o san
	Alimentación e nutrición, desde o nacemento até a adolescencia
	Vacunación na infancia e na adolescencia
A/o nena/o hospitalizada/o	Hospitalización na idade pediátrica
	Programa de atención integral pediátrica durante a hospitalización
Recén nada/o de alto risco	Recén nada/o patolóxica/o
Problemas de saúde máis frecuentes na infancia	Alteracións da saúde máis frecuentes en pediatría
	Coidados de enfermaría pediátricos en situacións especiais
	Prevenición e actuación de enfermaría en situacións de urxencia/emergencia na idade pediátrica
	Maltrato infantil

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52	84	136
Traballo tutelado	6	18	24
Seminario	10	21	31
Exame de preguntas obxectivas	2	32	34

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado, dos contidos da materia obxecto de estudo.
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre cada tema específico: presentación e manexo do material correspondente, práctica de técnicas e procedementos relacionados en cada caso, etc que permiten afondar e/ou complementar os contidos da parte teórica da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado, para o asesoramento/desenvolvemento de actividades e contidos da materia, no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Seminario	<p>A avaliación da parte de seminarios da materia, contará con dous apartados:</p> <p>1º. Avaliación continuada dos seminarios.</p> <p>Esta avaliación farase ao longo do cuadrimestre no que se imparte a materia, mediante a observación das habilidades e destrezas mostradas polo alumnado durante os seminarios, así coma a súa participación nos temas expostos na aula.</p> <p>A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.</p> <p>Será preciso superar esta parte dos seminarios, para poder superar a materia.</p> <p>Esta avaliación suporá o 20% da puntuación total da materia.</p> <p>A asistencia aos seminarios é obrigatoria, mínimo o 90% do total das horas asignadas, no caso contrario, o alumnado pasará a ser avaliado segundo os criterios establecidos para a "modalidade non presencial dos seminarios".</p> <p>2º. Traballo en materia de violencia de xénero.</p> <p>O alumnado deberá facer este traballo en grupo, segundo os criterios que se indiquen oportunamente ao inicio do curso. A exposición e defensa do mesmo, será na aula, nas datas previamente marcadas. Avaliarase individualmente a cada un dos participantes do grupo de traballo.</p> <p>A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.</p> <p>Será preciso superar esta parte dos seminarios, para poder superar a materia.</p> <p>Esta avaliación suporá o 20% da puntuación total da materia.</p> <p>Para poder superar esta parte de seminarios da materia, será preciso superar a avaliación continuada e a exposición e defensa do traballo, o que suporá no total, o 40% da puntuación total da materia.</p>	40	<p>A1 B1 C34 D1 A2 B2 C35 D2 A3 B4 C36 D3 A4 B5 C37 D4 A5 B7 C38 D5 B8 C39 D6 B9 C40 D7 B10 D8 B11 D9 B12 D10 D11</p>
Exame de preguntas obxectivas	<p>Neste apartado avaliarase o contido teórico da materia, tanto a parte de materno como a de pediatría, mediante a realización dun exame de preguntas obxectivas (tipo test), con varias opcións de resposta, sendo só unha destas certa.</p> <p>Dita proba, farase na data marcada no calendario oficial académico.</p> <p>A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E, acertos-erros). As preguntas en branco, non restan puntuación.</p> <p>A cualificación para ser apto neste apartado, será de 5 ou máis puntos sobre 10.</p> <p>É preciso superar esta parte, para poder superar a materia.</p> <p>Esta avaliación suporá o 60% da puntuación total da materia.</p>	60	<p>C34 C35 C36 C37 C38 C39 C40</p>

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade non presencial dos seminarios.

A esta modalidade, poderase acoller o alumnado que con causa debidamente xustificada, non lle sexa posible asistir ao 90%

do total de horas asignadas para os seminarios, para o cal deberá ao inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia (na 1ª semana), comunicar a profesora responsable da mesma, mediante solicitude por escrito, a súa petición para a "modalidade non presencial", indicando cal é a causa que impide a súa asistencia a ditos seminarios.

No caso do alumnado que por diferentes motivos, aínda asistindo a algún seminario, non chegue a acadar a asistencia establecida do 90%, pasará igualmente a esta "modalidade non presencial dos seminarios".

Avaliación da modalidade non presencial dos seminarios.

1º. O alumnado terá que facer unha proba práctica na aula, en relación aos contidos impartidos nos seminarios da materia.

Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico, para a 1ª edición ordinaria.

A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.

Esta avaliación suporá o 20% da puntuación total da materia.

2º. O alumnado terá que facer un traballo individual ou en grupo, en materia de "violencia de xénero", segundo os criterios que se indiquen oportunamente ao inicio do cuadrimestre.

Dito traballo será exposto e defendido na aula, nas datas previamente marcadas.

No caso de que o alumnado faga o traballo en grupo, será cualificado individualmente.

A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.

Esta avaliación suporá o 20% da puntuación total da materia.

É preciso superar estas dúas probas de avaliación, para poder superar a parte de seminarios da materia; o que suporá no total, o 40% da puntuación total da materia.

3º. O alumnado nesta modalidade, terá que facer de igual xeito, o exame de preguntas obxectivas (tipo test), segundo os criterios antes indicados para a modalidade presencial. Esta avaliación suporá o 60% da puntuación total da materia.

2ª edición ordinaria (xullo).

A esta convocatoria deberá presentarse o alumnado que non teña superada algunha/s das partes correspondentes a esta materia:

.- No caso de non ter feito ou superado o exame de preguntas obxectivas (tipo test), o alumnado deberá facelo cumprindo con os mesmos criterios establecidos para a 1ª edición ordinaria. Dita proba farase na data marcada no calendario oficial académico, para a 2ª edición ordinaria.

.- No caso de non ter superada a avaliación continuada (modalidade presencial) ou non ter feita ou superada a proba práctica correspondente a parte de seminarios da materia (modalidade non presencial dos seminarios), o alumnado deberá facer unha proba práctica na aula, en relación aos contidos impartidos nos seminarios da materia, e cumprir con os mesmos criterios de avaliación establecidos para a 1ª edición ordinaria (modalidade non presencial dos seminarios). Esta proba práctica farase na data marcada no calendario oficial académico, para a 2ª edición ordinaria.

.- No caso de non ter feito ou superado o traballo en materia de "violencia e xénero", o alumnado deberá facelo segundo os criterios establecidos para a súa realización e deberá cumprir con os mesmos criterios de avaliación establecidos, para a 1ª edición ordinaria, tendo como prazo máximo para a entrega deste traballo, o día antes da data marcada no calendario oficial académico, para realizar as probas de avaliación desta materia na 2ª edición ordinaria.

Para superar a materia nesta 2ª edición ordinaria, será preciso superar as dúas partes dos seminarios (proba práctica e traballo) e o exame de preguntas obxectivas (tipo test).

Convocatoria de Fin de carreira.

O alumnado poderá presentarse a esta convocatoria de fin de carreira (previa matrícula específica para esta convocatoria) na que prevalecerán os mesmos criterios de realización e de avaliación indicados para a 1ª e 2ª edición ordinaria.

As probas de avaliación correspondentes, faranse na data indicada no calendario oficial académico para esta convocatoria de [fin de carreira].

Outros comentarios.

As datas oficiais para a realización das probas de avaliación desta materia, nas súas dúas edicións, serán as marcadas no calendario oficial académico da UVigo. Ditas datas estarán disponibles para o alumnado tanto na páxina web da Escola coma no taboleiro de información para o alumnado no centro.

*A data de revisión das probas de avaliación nas súas diferentes convocatorias, serán comunicadas oportunamente por parte da profesora da materia, no momento da publicación da lista de cualificacións provisionais.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Torrens RS, Mtnéz C, **Enfermería de la mujer**, 2ª, DAE-Paradigma, 2012

Aguilar, M.J, **Tratado de enfermería infantil: cuidados pediátricos**, 2ª, Elsevier, 2012

Rodgers CC, Wilson D, Hockenberry MJ, **Wong. Enfermería Pediátrica**, 10ª, Elsevier, 2019

Morales IM, García JM, **Cuidados intensivos pediátricos**, 1ª, DAE, 2010

Bibliografía Complementaria

Perry SE, Cashion K, Lowdermilk DL, **Maternidad y salud de la mujer**, 9ª, Elsevier, 2008

Towle, M.A, **Asistencia de enfermería materno-neonatal**, 1ª, Pearson, 2010

Mtnéz MR, Ruiz MD, Glez P, **Enfermería del niño y adolescente I**, 2ª, DAE - Paradigma, 2012

Mtnéz MR, Ruiz MD, Glez P, **Enfermería del niño y adolescente II**, 2ª, DAE-Paradigma, 2012

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Enfermería comunitaria II/O51G140V01206

Ética e lexislación/O51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203

Introdución á enfermería clínica/O51G140V01201

Outros comentarios

Utilizarase a plataforma "Faitic" da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente co alumnado (documentación, anuncios, cualificacións, etc) para o que será preciso, que ao inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia, o alumnado verifique que está dado de alta na plataforma correctamente.

O alumnado deberá entregar á profesora, na 1ª semana do inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia, a ficha correspondente para a/o alumna/o, debidamente cumprimentada.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID-19, a Universidade de Vigo, establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen, atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado, a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen.

No caso dos seminarios, será de igual xeito obrigatorio asistir ao 90% do total de horas asignadas para os mesmos, aínda que éstos sexan impartidos de xeito virtual. O alumnado que non cumpra este criterio, pasará a ser avaliado segundo os criterios establecidos para a modalidade non presencial dos seminarios.

Continuarase utilizando a plataforma Faitic da UVigo, para disponibilizar ao alumnado, a documentación necesaria en relación aos contidos da materia, tanto da parte teórica coma da parte práctica/seminarios.

* Metodoloxías docentes que se modifican.

No caso de non ser posible impartir a docencia (tanto teórica coma práctica/seminarios) de modo presencial, de xeito total ou parcial e polo tempo que sexa preciso, utilizarase a aula virtual do Campus Remoto da UVigo, para impartir dita docencia de modo virtual, nos horarios que se establezan e previo aviso en tempo e forma ao alumnado matriculado na materia.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías).

A atención personalizada co alumnado por parte da profesora da materia, farase a través do correo electrónico, do Faitic, así coma no despacho virtual do Campus Remoto da Uvigo (se fose preciso) previa cita.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

No caso de que non sexa posible facer a avaliación da materia de modo presencial (tanto da parte teórica coma da parte práctica/seminarios) e nas edicións que correspondan, dita avaliación farase do seguinte xeito:

Avaliación da parte teórica da materia. Será mediante a realización dun exame virtual de preguntas obxectivas (tipo test), a través da plataforma Faitic-Moodle da UVigo.

Os criterios marcados para esta avaliación, serán iguais aos indicados no caso de que a avaliación fose presencial. Proba tipo test, con varias opcións de resposta, sendo só unha destas certa, a fórmula a aplicar será a de (A-E, acertos-erros), as preguntas en branco non restan puntuación, a puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10, é será preciso superar esta parte, para poder superar a materia.

A puntuación obtida nesta parte, suporá o 60% da puntuación total da materia.

Avaliación da parte de seminarios da materia. Será tanto para o alumnado da modalidade presencial coma o da non presencial dos seminarios, do seguinte xeito:

.- Avaliación continuada dos seminarios. Ésta farase mediante unha proba virtual de supostos prácticos, a través da plataforma Faitic-Moodle da UVigo.

Os criterios marcados para esta avaliación serán iguais aos indicados no caso de que a avaliación fose presencial en canto a que, a puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10 e que será preciso superar esta avaliación, para poder superar a parte dos seminarios así como para poder superar materia.

A puntuación obtida nesta parte, suporá o 20% da puntuación total da materia.

.- Realización dun traballo en materia de violencia de xénero. Éste deberá ser feito individualmente ou en grupo (dependendo do momento no que entren en vigor as medidas excepcionais) e segundo a normativa indicada en tempo e forma ao alumnado. A única excepción neste caso é que o traballo non será exposto presencialmente na aula.

Os criterios marcados para esta avaliación serán iguais aos indicados no caso de que a avaliación fose presencial. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Será preciso superar esta parte, para poder superar a parte dos seminarios así como para poder superar a materia.

A puntuación obtida nesta parte, suporá o 20% da puntuación total da materia.

* Información adicional.

Os criterios de avaliación para poder superar a materia, serán iguais aos establecidos no caso de que a docencia fose presencial, polo tanto para poder superar a materia, será preciso, superar as tres partes da mesma: exame de preguntas obxectivas (tipo test), proba de supostos prácticos dos seminarios e o traballo en materia de violencia de xénero.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas II**

Materia	Prácticas clínicas II			
Código	O51G140V01303			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	15	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros Fariñas Valiña, Natalia			
Profesorado	Fariñas Valiña, Natalia Fernández Varela, María Milagros Ramos Asensio, Eduardo Miguel			
Correo-e	natalia.farinas.valina@sergas.es mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Prácticas clínicas tuteladas, realizadas en Unidades de hospitalización			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocuidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

B17	Realizar cuidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos cuidados de saúde.
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermaría.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría.
C19	Dirixir, avaliar e prestar os cuidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C29	Identificar as necesidades de cuidado derivadas dos problemas de saúde.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
C35	Aplicar cuidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
C36	Coñecer os aspectos específicos dos cuidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
C44	Seleccionar as intervencións cuidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
C49	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
C50	Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade.	A1	B1	C8	D1	
	A2	B3	C11	D2	
	A3	B4	C12	D3	
	A4	B6	C15	D4	
	A5	B7	C17	D5	
		B8	C18	D6	
		B9	C26	D7	
		B11	C29	D8	
		B12	C31	D9	
		B15	C33	D10	
		B16	C42	D11	
		B17	C49		
		B18			
	Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1	B1	C4	D1
		A2	B2	C8	D2
		A3	B3	C10	D3
		A4	B4	C11	D4
		A5	B5	C12	D5
		B6	C13	D6	
		B10	C15	D7	
		B12	C17	D8	
		B13	C18	D9	
		B14	C19	D10	
		B15	C22	D11	
		B16	C23		
		B17	C24		
			C25		
			C29		
			C31		
			C33		
		C35			
		C36			
		C37			
		C44			
		C49			
		C50			

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, en centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios, e hospitais.	Prácticas clínicas a realizar en atención primaria de saúde ou en unidades de hospitalización xeral PROCESO ENFERMEIRO: ser capaz de aplicar o PE (método sistemático e organizado de administrar cuidados de enfermaría individualizados) nun caso que seleccionará o alumno/a en a Unidade de prácticas.
--	---

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Actividades introdutorias	2	0	2
Seminario	18	0	18
Prácticum, Practicas externas e clínicas	328	0	328
Estudo de casos	0	13	13
Cartafol/dossier	0	12	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos de a materia.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Seminario	As tutorías grupais programadas mediante o seu correspondente anuncio en Faitic, son obrigatorias xa que, entre outros, nelas préstase o soporte necesario para que o alumnado, poida cumprir adecuadamente cos requisitos da avaliación.

Prácticum, Practicas externas e clínicas	Formación en cuidados integrales al paciente bajo supervisión directa del personal de enfermería de la unidad adjudicada. Observación directa y realización de las distintas técnicas de enfermería
--	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	O/A estudante desenvolve as actividades de formación nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión. Inclúense con carácter obrigatorio en estudos conducentes a determinadas profesións reguladas.
Seminario	As tutorías grupais programadas mediante o seu correspondente anuncio en Faitic, son obrigatorias xa que, entre outros, nelas préstase o soporte necesario para que o alumnado, poida cumprir adecuadamente cos requisitos da avaliación.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
			A1	B1	C4	D1
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe de avaliación emitido pola/o supervisora/or da Unidade, co asesoramento das enfermeiras que participaron na docencia. Asistencia obrigatoria 100% das horas. As faltas de asistencia NON recuperadas, supón a non valoración da rotación, e a non superación da materia. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	45	A1	B1	C4	D1
			A2	B2	C8	D2
			A3	B3	C10	D3
			A4	B4	C11	D4
			A5	B5	C12	D5
				B6	C13	D6
				B7	C15	D7
				B8	C17	D8
				B9	C18	D9
				B10	C19	D10
				B11	C22	D11
				B12	C29	
				B13	C31	
				B14	C33	
				B15	C35	
				B16	C36	
				B17	C37	
				B18	C42	
		C44				
		C49				
		C50				
Estudo de casos	Elaboración dun caso práctico desenvolvendo o proceso de enfermaría nun enfermo da Unidade de prácticas na que realice a súa estancia clínica, estará baseado na taxonomía NANDA, NIC, NOC. Consultar a guía do traballo na plataforma Faitic. A presentación será individual. Prazo de entrega: ver faitic A non presentación do traballo nas datas establecidas supón a non superación da materia. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia	45	A1	B2	C17	D1
			A2	B3	C18	D2
			A3	B4	C19	D3
			A4	B5	C23	D4
				B6	C24	D7
				B14	C25	
				B16	C26	
					C29	
					C44	
					C50	
Cartafol/dossier	Elaboración dun informe/memoria sobre as tarefas e procedementos desenvolvidos, observacións realizadas Normas de presentación: consultar Faitic Prazo de entrega: ver faitic Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	10	A1	B2	C15	D1
			A2	B5		D2
			A3	B16		D4
			A4			D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª EDICIÓN ORDINARIA:

Dado que a práctica clínica é unha actividade presencial, non recuperable, os estudantes **soamente** poderán empregar a 2ª oportunidade para recuperar o relativo á avaliación do estudo de casos e/ou o cartafol/dossier, segundo corresponda. Asimesmo nesta 2ª edición soamente se poderán recuperar ausencias ata un máximo de dez xornadas, segundo o recollido na Guía de Prácticas Clínicas, e sempre que haxa dispoñibilidade no Centro Sanitario de referencia.

Para o estudo de caso, o alumnado ten 2 alternativas:

- Presentar o mesmo caso clínico da edición anterior, modificado e corrixido. A nota máxima a acadar será un 5.
- Presentar un novo caso clínico, é dicir un traballo distinto ao da edición anterior. A nota máxima a acadar será un 10.

Entrega do Cartafol/dossier e estudo caso: consultar datas a través da plataforma FAITIC.

É imprescindible aprobar cada parte, para poder superar a materia.

OUTROS COMENTARIOS:

- Importante que o documento de asistencia a prácticas clínicas, recolla tanto a asistencia coma as faltas/ausencias, para asúa posterior recuperación e a súa entrega en tempo e en forma na Escola.
- No caso de non poder acudir por motivos xustificadas e documentados a unidade de prácticas clínicas, o alumnado avisará por correo electrónico ao profesorado da materia (PracticasClinicas.enfermaria.ourense@sergas.es), con COPIA á supervisora da unidade de rotación.
- A asistencia a prácticas clínicas é obrigatoria, as ausencias serán recuperadas segundo establece a Normativa de Prácticas Clínicas do Centro.
- É obrigatorio subir á plataforma **FAITIC** no apartado "**usuarios**" unha **foto** que permita a identificación da/o alumna/o

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nanda International, **NNNConsult**, Elsevier,

NANDA International, **Definiciones y clasificación 2018-2020 de NANDA International**, 11ª, Elsevier, 2019

Butcher, Bulechek, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, Elsevier, 2018

Moorhead, Swanson, Johnson & Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC): Medición de Resultados en Salud**, 6ª, Elsevier, 2018

Perry. Potter, **Guía Mosby De Habilidades Y Procedimientos En Enfermería**, 9ª, Elsevier, 2019

Index de enfermería (digital),

<http://www.isciii.es/investen>,

Bibliografía Complementaria

Enfermería global,

Metas de Enfermería,

Enfermería Clínica,

Nursing,

www.index-f.com,

<http://www.gneaupp.org>,

Portal Sanitario Fisterra (Atención Primaria en la Red) <http://www.fisterra.com/index.asp>,

<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Introdución á enfermería clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Outros comentarios

- Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que, no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola de Enfermería e consultar a plataforma FAITIC a través da cal se fornecerá información para o seguimento e desenvolvemento da materia

Plan de Continxencias

Descrición

A lexislación vixente conforma a profesión de Enfermeira/o como profesión regulada cuxo exercicio, de acordo co disposto

no artigo 12.9 do Real Decreto 1393/2007, no que se establece a ordenación dos ensinos universitarios oficiais, require da posesión do correspondente título oficial de Grao, obtido conforme ás condicións establecidas polo Goberno no Acordo de Consello de Ministros do 8 de febreiro de 2008, publicado no Boletín Oficial do Estado do 27 de febreiro de 2008.

Na orden CIN/2134/2008, de 3 de xullo, establécense os requisitos para a verificación dos títulos universitarios oficiais que habilitan para o exercicio da profesión de Enfermeira/o.

Como o título de Graduada/o en Enfermería pola UVigo é presencial e habilita para o exercicio dunha profesión regulada, no relativo ás prácticas clínicas, considérase imprescindible a formación presencial nos centros sanitarios de referencia o que non pode ser modificado sen a pertinente instrución específica das autoridades competentes. A realización de prácticas clínicas presenciais é un condicionante para que poidan ser avaliadas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería xeriátrica e coidados paliativos**

Materia	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	O51G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Vale Iglesias, Maria Florentina			
Profesorado	Menor Rodríguez, María José Vale Iglesias, Maria Florentina			
Correo-e	maria.florentina.vale.iglesias@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia abordárase o coñecemento xeral e específico da especialidade da Xeriatria e da Xerontoloxía, que se fundamenta nos coidados de enfermaría ao ancián. Estudaranse as teorías do envellecemento, os aspectos clínicos, sociolóxicos, etc, do mesmo, así coma os coidados de enfermaría necesarios para o ancián, tanto enfermo coma san.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos los medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creencias e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocuidado, apoiando o mantemento de conductas preventivas e terapéuticas
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistencias
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecemento e a súa repercusión na saúde.
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
C43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nos anciáns

C52	Coñecer os cuidados paliativos e control da dor para prestar cuidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Realizar cuidados, tendo en conta as modificacións morfofuncionais, e psicosociais do envellecemento.	A1	B1	C8	D1
	A2	B2	C41	D2
	A3	B3	C42	D3
	A4	B5	C43	D4
	A5	B6	C52	D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso de envellecemento no seu contexto socio-sanitario.	A1	B1	C8	
	A2	B2	C41	
	A3	B3	C42	
	A4	B5	C43	
	A5	B6	C52	
		B7		
		B9		
		B11		
		B14		
		B15		
		B18		

Contidos

Tema	
O envellecemento: marco conceptual. Aspectos xerais do proceso de envellecemento.	Conceptos xerais: xerontoloxía, xeriatria. Introducción á xeriatria. Aspectos éticos do cuidado do ancián. Quén é o ancián?.
Enfermaría xerontolóxica.	Arritmias máis frecuentes no ancián. Hipertensión arterial. Insuficiencia cardíaca. Patoloxía tiroidea. Enfermidade cerebrovascular. Tremores e enfermidade de Parkinson. Enfermidade pulmonar obstrutiva crónica. Infeccións de ouriños. Osteoporose.
O contexto socio-sanitario da poboación ancián.	Ancián e fármacos. Factores responsables da modificación da resposta farmacolóxica no ancián. Reaccións adversas. Interaccións medicamentosas.

Niveis asistenciais.	Manexo xeral e extrahospitalario do doente xeriátrico. Os niveis asistenciais xeriátricos. A Atención Primaria na atención o ancián. Aspectos clínicos do seguemento do doente xeriátrico.
Teorías do envellecemento.	Envellecemento normal. Proceso de envellecemento. Cambios biolóxicos e físicos. Teorías.
Modificacións morfofuncionais e psicosociais do envellecemento.	Avaliación física do ancián. Cambios psíquicos e sociais. A xubilación. Saúde bucal. Valoración de perdas visuais e auditivas.
A/o ancián enferma/o. Valoración integral.	O paciente xeriátrico. Concepto.
Ancián fráxil.	Conceptos de: ancián san, ancián doente, ancián de alto risco na comunidade ou "ancián fráxil". Características do ancián fráxil (alteración intelectual, inmovilidade, inestabilidade, incontinencia, iatroxenia); normas básicas para a prescrición de medicamentos.
Grandes síndrome xeriátricas.	Síndrome de inmovilismo. Incontinencia urinaria. Síndrome confusional aguda: "unha síndrome xeriátrica" en alza. Demencias. Estreñimento. Depresión.
Coidados paliativos.	Atención de enfermaría o ancián oncolóxico. Coidados paliativos. Sedación na agonía na ancián terminal.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	10	20	30
Lección maxistral	36	40	76
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	19	21
Exame de preguntas obxectivas	2	21	23

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre cada tema específico: presentación e manexo do material correspondente, práctica de técnicas e procedementos relacionados en cada caso, *etc que permiten profundar e/ou complementar os contidos da materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre cada tema específico: presentación e manexo do material correspondente, práctica de técnicas e procedementos relacionados en cada caso, *etc que permiten profundar e/ou complementar os contidos da materia.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Seminario	<p>1º avaliación, continua:</p> <p>Farase ao longo do cuadrimestre no que se imparte a materia, mediante a observación das habilidades e destrezas mostradas polo alumnado, durante a realización das actividades prácticas nos seminarios, ademais da súa participación nos temas expostos na aula.</p> <p>A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.</p> <p>Esta avaliación suporá o 10% da puntuación total da materia.</p> <p>2ª avaliación, exame de preguntas obxectivas:</p> <p>En relación aos contidos impartidos nos seminarios, farase un exame de preguntas obxectivas. Utilizarase a fórmula (A-E), acertos (A) - erros (E).</p> <p>A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.</p> <p>Esta avaliación suporá o 30% da puntuación total da materia.</p> <p>Esta proba farase na data marcada no calendario académico.</p> <p>Será preciso ter superado estas dúas probas de avaliación, para poder superar esta parte de seminarios; o cal será preciso para poder superar a materia.</p> <p>A asistencia aos seminarios é obrigatoria, no mínimo no 90% do total das horas asignadas; no caso contrario o alumnado que non cumpra este criterio, pasará a ser avaliado según os criterios establecidos para a "modalidade non presencial".</p>	40	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 B11 B14 B15 B18	C8 C41 C42 C43 C52 D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Resolución de problemas e/ou exercicios	<p>Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. O alumnado deberá responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.</p> <p>Nota de corte: 5 o máis puntos sobre 10.</p> <p>É preciso aprobar esta parte, para poder facer media coa proba tipo test (parte teórica da materia).</p>	30		B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 B11 B14 B15 B18	C41 C42 C43 C52
Exame de preguntas obxectivas	<p>Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos, ...).</p> <p>O alumnado deberá seleccionar unha resposta entre un número limitado de posibilidades.</p> <p>Nota de corte: 5 o máis puntos sobre 10.</p> <p>É preciso aprobar esta parte para poder facer media coa proba de resposta curta.</p>	30		B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 B11 B14 B15 B18	C41 C42 C43 C52

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade non presencial (seminarios).

- Esta modalidade poderá acoller estudantes que, cunha causa debidamente xustificada, non poidan asistir ao 90% do total das horas asignadas para os seminarios, para o que deberán ter o comezo do semestre no que ensina o tema, comunica ao profesor responsable dela, mediante solicitude por escrito, a transición ao "modo non presencial", indicando a causa que impide a súa asistencia a eles. Aqueles estudantes que, incluso asistindo a un seminario, non

logren obter a asistencia establecida do 90%, tamén acudirán a esta "modalidade de non asistencia".

- Avaliación da modalidade non presencial:
- **Avaliación da parte de Seminarios:** Os estudantes deben realizar unha proba, en relación cos contidos ensinados nos seminarios da materia para a avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeira / falsa, elección múltiple, emparellamento de elementos, ...). Os estudantes deben seleccionar unha resposta entre un número limitado de posibilidades. A proba farase na data marcada no calendario académico, para a 1ª edición común. Antes de realizala, notificarase a través de Faitic as características específicas da proba, para coñecemento do alumnado. A puntuación para ser apto nesta sección será de 5 ou máis puntos sobre 10. Esta proba suporá o 70% da nota da materia de seminarios.
- 2º lugar, os estudantes deberán facer unha presentación relacionada co tema da materia, o que representa o 30% das nota total da materia de seminarios.
- É necesario aprobar ambas as partes para obter a nota final desta parte dos seminarios da materia. A nota global da parte dos Seminarios representa o 40% da nota total da materia.

Avaliación da modalidade non presencial Parte teórica:

1. Realización **dunha proba / resposta breve / desenvolvemento**. Dita proba estará marcada segundo o calendario académico. A puntuación para ser apto será de 6 ou máis puntos sobre 10, o que é do 60% da nota total da parte teórica. Antes de realizala, notificarase a Faitic as características específicas da proba. 2. Presentación **dun traballo relacionado coa materia**, que representa o 40% da nota total da parte teórica. É necesario aprobar ambas as partes para obter a nota final para a parte teórica da materia. A cualificación da parte teórica suporá o 60% da cualificación total da materia.

2ª edición común:- Prevalecerán os mesmos criterios establecidos para a 1ª edición. É necesario ter superado tanto a parte teórica como a de seminarios, para superar a materia.

Convocatoria de fin de grao. Os alumnos poderán presentarse nesta convocatoria (inscripción previa especificamente para ela), na que prevalecerán os mesmos criterios indicados para a 1ª e 2ª edición común.

Outros comentarios: A plataforma "Faitic" da Universidade de Vigo servirá para manter a comunicación académica-docente cos estudantes (documentación, anuncios, notas, etc.) para o que será necesario, que ao comezo do semestre no que ensina a materia, os estudantes comprobán que están rexistrados na plataforma. É necesario entregar a ficha do alumno correspondente á materia, na 1ª semana do comezo do cuatrimestre.

Datas de exames para esta materia: As datas oficiais de exames marcadas para este tema nas edicións correspondentes estarán dispoñibles na páxina web da escola, así como no taboleiro de información para o alumnado do centro. A **data de revisión das probas de avaliación** nas súas diferentes convocatorias, comunicaranse oportunamente, no momento da publicación da lista de cualificacións provisionais

---

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Misericordia García Hernández, María Pilar Torres Egea, Esperanza Ballesteros Rodríguez, **Enfermería Geriátrica**, 2ª edición, Elsevier, 2006

Misericordia García Hernández, Rosa Martínez Sellarés, **Enfermería y envejecimiento**, 1ª edición, Elsevier Masson, 2012

Bibliografía Complementaria

Francisco Guillén Llera, Isidoro Ruipérez Cantera, **Manual de Geriatría**, 3ª edición, Masson, 2009

Gammack J.K., Morley, J.E., **Clínicas Médicas de Norteamérica, Volumen 90, nº 5**, 1ª edición, Elsevier, 2007

Francisco Guillén Llera, Jesús Pérez del Molino Martín, **Síndromes y Cuidados en el Paciente Geriátrico**, 2ª edición, Biblioteca Nacional, 2007

Medicine, **Enfermedades Geriátricas. Unidad temática 62, 10ª serie 2010; 10 (62): 4249 - 4321**, 10ª serie, Elsevier Doyma, 2011

Ackley J. Betty; Ladwig B. Gail, **Manual de Diagnósticos de Enfermería. Guía para la planificación de los cuidados**, 7ª edición, Elsevier Mosby, 2007

Manuel Quintanilla Martínez, **Enfermería Geriátrica. Cuidados integrales en el anciano. Tomos I y II**, 2ª edición, Instituto Monsa de Ediciones, 2006

M Lesende, AG Iturbe, JG Pavón, JJB Cortés, PA Soler, **Anciano frágil. Detección y tratamiento en AP**, Atención Primaria, 2010

□ Sociedad Española de enfermería Geriátrica y Gerontológica, [http://: www.arrakis.es/~seegg/](http://www.arrakis.es/~seegg/),

□ Sociedad española de geriatría y gerontología, : www.segg.org,

□ Sociedad Española de enfermería Geriátrica y Gerontológica, www.seegg.org.,

□ Grupo nacional para el estudio y prevención de las úlceras por presión, www.gneaupp.es.,

□ Sociedad Española de enfermería en cuidados paliativos, www.secpal.com.,

□ Sociedad Española de cuidados paliativos, www.secpal.com,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Atención e apoio na dependencia e vulnerabilidade social/O51G140V01417
Prácticas clínicas IV/O51G140V01405
Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría en saúde mental/O51G140V01305
Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101
Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104
Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105
Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107
Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102
Enfermaría clínica I/O51G140V01204
Enfermaría clínica II/O51G140V01205
Enfermaría comunitaria II/O51G140V01206
Ética e lexislación/O51G140V01202
Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203
Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201
Prácticas clínicas I/O51G140V01208
Enfermaría clínica III/O51G140V01301
Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Utilizarase a mesma metodoloxía de ensino que nas leccións maxistras presenciais interactuando co alumnado de forma virtual a través das aulas do Campus Remoto da UVigo. Tamén se utilizará fundamentalmente a Plataforma Fatic/Moodle. Semanalmente colgarase na plataforma material bibliográfico (guías de actuación, capítulos de libros, artigos de interese) de cada tema para que o alumno poida continuar coa súa formación. Así mesmo tamén se colgarán guías didácticas para que axuden no estudo e a elaboración do tema, e mesmo temas xa elaborados polo profesorado responsable da materia en formato Word, pdf ou power point.

Atención personalizada:

A atención personalizada realizarase fundamentalmente por vía email ou despacho virtual de Campus remoto previa solicitude.

As titorías realizaranse a través dos despachos virtuais do Campus Remoto da Uvigo.

Avaliación:

1. Parte teórica da materia: Haberá unha proba virtual de elección múltiple mediante plataforma Fatic/Moodle, con tempo limitados e con horario. A cualificación da parte teórica suporá o 60% da cualificación total da materia.
2. Parte de Seminarios: Haberá unha proba virtual de elección múltiple a través da plataforma Fatic/Moodle, con tempo limitado e cronometrado. A cualificación da parte dos seminarios suporá o 40% da cualificación total da materia.

As dúas partes da materia consideraranse superadas cunha nota de 5 sobre 10. É necesario aprobar ambas as partes para superar a materia.

Os alumnos que nesa data tivesen algún tipo de problema de conexión, deben comunicalo ao profesorado vía mail, na hora seguinte á de comezo da proba. Realizaríase nova proba ao día seguinte na mesma hora e condicións.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería en saúde mental**

Materia	Enfermería en saúde mental			
Código	O51G140V01305			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Álvarez García, Maria José Juliana			
Profesorado	Álvarez García, Maria José Juliana Fariñas Valiña, Natalia			
Correo-e	maria.jose.juliana.alvarez.garcia@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Saúde Mental e modo de vida. Atención de Enfermería de saúde mental a persoa, familia e comunidade. Aspectos Psiquiátricos dos coidados de Enfermería.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos los medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademáis de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocuidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial

C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar ao estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
C51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber a clasificación e clínica dos trastornos mentais e os coidados de enfermería asociados a eles.	A1	B1	C10	D1
	A2	B2	C12	D2
	A3	B3	C14	D3
	A4	B4	C22	D4
	A5	B5	C23	D5
		B6	C24	D6
		B7	C25	D7
		B8	C26	D8
		B9	C31	D9
		B10	C32	D10
		B11	C51	D11
		B12		
		B13		
		B14		
		B15		
		B16		
		B17		

Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica de actividade física e deporte entre a poboación escolar

Contidos

Tema	
Introducción á saúde mental	Enfermidade mental. Repaso histórico. Como evolucionou o concepto de saúde mental. A saúde mental dentro do sistema de saúde.
Comunicación e relación terapéutica	O profesional de enfermaría no campo da saúde mental. Conceptos básicos. A relación enfermeira/paciente base da relación terapéutica.
Psicopatoloxía	Descrición e identificación dos principais cadros psicopatolóxicos e avaliación das manifestacións de devanditas patoloxías.

Coidados de enfermaría nos distintos trastornos mentais	<p>Valoración de enfermaría na saúde mental. Os patróns funcionais de saúde aplicados á saúde mental.</p> <p>Diagnósticos de enfermaría asociados. Intervencións de enfermaría e resultados esperados.</p> <p>Espectro da esquizofrenia e outros trastornos psicóticos.</p> <p>Trastorno bipolar e trastornos relacionados.</p> <p>Trastornos depresivos.</p> <p>Trastornos de ansiedade.</p> <p>Trastorno obsesivo-compulsivo e trastornos relacionados.</p> <p>Trastornos relacionados con traumas e factores de tensións.</p> <p>Trastornos dissociativos.</p> <p>Trastorno de síntomas somáticos e trastornos relacionados.</p> <p>Trastornos alimentarios e da ingestión de alimentos.</p> <p>Trastornos do soño-vixilia.</p> <p>Disfuncións sexuais.</p> <p>Disforia de xénero.</p> <p>Trastornos parafilicos.</p> <p>Trastornos destrutivos do control dos impulsos e da conduta.</p> <p>Trastornos relacionados con sustancias e trastornos adictivos</p> <p>Trastornos da personalidade.</p> <p>Saúde mental infantojuvenil. Trastornos da excreción. Trastornos do desenvolvemento neurolóxico (discapacidades intelectuais, trastornos da comunicación, trastornos do espectro do autismo, trastorno por déficit de atención con hiperactividade).</p>
Terapias interactivas	<p>Rehabilitación e readaptación social do paciente con alteracións na saúde mental.</p> <p>Diferentes intervencións terapéuticas para enfermaría.</p> <p>Saúde mental e rehabilitación.</p>

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	10	2	12
Lección maxistral	24	20	44
Exame de preguntas obxectivas	4	38	42
Traballo	12	40	52

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado, dos contidos da materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Seminario	A asistencia aos seminarios é obrigatoria, cando menos no 90% do total das horas asignadas, no caso contrario a/o alumna/o pasará a ser avaliado segundo os criterios establecidos para a "modalidade non presencial".	40	A1	B1	C10	D5
			A2	B2	C23	D6
			A3	B3	C24	D9
			A4	B4	C25	D10
			A5	B5	C26	D11
	A avaliación presencial de seminarios será:			B6	C31	
				B7	C32	
	1º. Avaliación continua (10%): Esta avaliación farase ao longo do cuadrimestre no que se imparte a materia, mediante a observación da participación e implicación do alumnado nos temas expostos na aula. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Será preciso superar esta parte da materia, para poder superar toda a materia.			B8		
				B9		
				B10		
				B14		
	2º. Exame de preguntas obxectivas (proba tipo test), con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa dos temas expostos en seminarios (30%). A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación.					
	Para superar o exame, será preciso acadar o 60% da puntuación total máxima posible deste apartado: (60% da puntuación total máxima posible= 5 puntos sobre 10).					
	Será preciso superar esta parte da materia, para poder superar toda a materia.					
Exame de preguntas obxectivas	Nesta apartado avaliarase os contidos teóricos, expostos nas clases maxistras, en relación aos contidos propios da materia.	50	A1	B4	C22	D1
			A2	B6	C51	D2
			A3	B7		D3
	Constará dun exame de preguntas obxectivas (proba tipo test), con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación.		A4	B9		D4
			A5	B10		D7
				B13		D8
	Para superar o exame, será preciso acadar o 60% da puntuación total máxima posible deste apartado: (60% da puntuación total máxima posible= 5 puntos sobre 10).					
	Será preciso que todo o alumnado matriculado na materia supere este apartado da materia, para poder superar a asignatura.					
Traballo	Neste apartado avaliarase a elaboración e exposición dun traballo en equipo, dos temas propostos nas clases. As instrucións de elaboración e de exposición do mesmo, daranse ao comenzo do cuadrimestre e publicaranse posteriormente en fatic. A calificación para ser apto será de 5 ou máis puntos sobre 10.	10		B11	C12	
				B12	C14	
				B13		
				B14		
				B15		
				B16		
	Será preciso que todo o alumnado matriculado na materia supere este apartado da materia, para poder superar a asignatura.			B17		

Outros comentarios sobre a Avaliación

OUTROS COMENTARIOS:

Para superar a materia, será preciso aprobar cada unha das partes da mesma, de forma independente. De non ser así, só se gardará a cualificación das partes superadas, ata a 2ª convocatoria, do presente curso académico.

AVALIACIÓN NON PRESENCIAL DOS SEMINARIOS (40% puntuación, do total da materia):

As/os alumnas/os que teñan unha asistencia aos seminarios inferior ó 90%, deberán realizar unha proba tipo test, con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), sendo A acertos e E erros. As preguntas en branco non restarán puntuación. Dita proba versará sobre os contidos impartidos nos seminarios. Nesta proba será preciso acadar un 60% da puntuación total deste apartado, (60% da puntuación total máxima posible= 5 puntos sobre 10). Será preciso ter aprobada a parte de seminarios, para poder superar a materia.

2ª EDICIÓN ORDINARIA:

O alumnado que teña suspensa/s algunha das partes da avaliación citadas, na súa 1ª edición, deberá presentarse nesta 2ª edición a parte que teña pendente segundo sexa alumnado presencial ou non presencial no relativo a parte de seminarios.

As condicións de avaliación son as mesmas que na 1ª edición.

CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA:

O alumnado que se presente a esta convocatoria, deberá superar un exame de preguntas obxectivas (proba tipo test), con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa. A puntuación desta proba suporá o 100% do total da materia. Neste exame avaliaranse os contidos: teóricos expostos nas clases maxistras, nos seminarios, e nos traballos propostos e expostos na clase polo alumnado, en relación aos contidos propios da materia.

A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación.

Para superar o exame, será preciso acadar o 60% da puntuación total máxima posible: (60% da puntuación total máxima posible= 5 puntos sobre 10).

Datos de exames desta materia

As datas serán as que figuran aprobadas e publicadas na web e taboleiros da Escola.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Belloch, Amparo; Sandín, Bonifacio; Ramos, Francisco, **MANUAL DE PSICOPATOLOGÍA, volumen I**, 1ª edición, McGRAW-HILL/INTERAMERICANA, 2008

Belloch, Amparo; Sandín, Bonifacio; Ramos, Francisco, **MANUAL DE PSICOPATOLOGÍA, volumen II**, 1ª edición, McGRAW-HILL/INTERAMERICANA, 2009

Bibliografía Complementaria

R. Alfaro Lefevre, **Aplicacion del Proceso de Enfermería**, 5ª edición, Masson, 2003

Fornés J, Carballal M^ªC ., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiatría. Guía Práctica de Valoración y Estrategias de Intervención**, 1ª edición, Médica Panamericana, 2001

Molina E., **Manejo de Enfermería en pacientes con cuadro de agitación**, 1ª edición, Glosa, 2002

Bobes J, Bousoño M, Gonzalez M^ªP, Lopez JL, Saiz PA, **Enfermería Psiquiátrica**, 1ª edición, Síntesis, 2001

Fornés J., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica. Valoración y cuidados**, 2ª edición, Panamericana, 2011

Vallejo Ruiloba, J., **Introducción a la psicopatología y psiquiatría**, 8ª edición, Masson, 2015

Fornés, J; Gomez, J., **Psicopatología, diagnosis y terapéutica psiquiátrica.**, 2ª edición, Enfo Ediciones, 2011

Alfaro, R., **Pensamiento crítico y juicio clínico en enfermería**, 4ª edición, Elsevier, 2009

Lunney, M., **Razonamiento crítico para alcanzar resultados de salud positivos**, 1ª edición, Elsevier, 2011

Johnson M et al., **Vinculos de NOC y NIC a NANDA -I y diagnósticos médicos.Soporte para el razonamiento crítico y la calidad de los cuidados**, 3ª edición, Elsevier, 2012

Días sin huella (dir. Billy Wilder; 945),

□ Las tres caras de Eva (dir. Nunnally Johnson; 1945),

La naranja mecánica (dir. Estanly Kubrik; 1971),

□ Alguien voló sobre el nido de Cuco (dir. Milos Forman ;1975),

□ El silencio de los corderos (dir. Jonathan Demme ; 1991,

□ Mr. Jones (dir.Mike Figgis; 1993),

□ Diario de un rebelde (dir.Scott Kalvott ; 1995),

Doce monos (dir. Terry Gilliam; 1995),

Mejor imposible (dir. James L. Brook ; 1997),

□ Inocencia interrumpida (dir. James Mangold; 1999),

Una mente maravillosa (dir. Ron Howard,

www.index-f.com/presencia/revista.php,

□ <http://www.psiquiatría.com>,

□ <http://www.chez.com/siso/sociedad.htm>,

□ <http://www.anesm.net/>,

□ <http://tradu.scig.uniovi.es/>,

□ <http://www.edu.xunta.es/portal/index.jsp> ;,

□ www.bibliopsiquis.com,

□ <http://www.enfermeria21.com/> ;,

□ www.update-software.com/Clibplus/ClibPlus.asp,

revista de Enfermería de salud mental □ <http://www.E-ROL.es>. Revista de enfermería Rol,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Saúde, dependencia e vulnerabilidade social/O51G140V01412

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107

Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102

Ética e lexislación/O51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203

Outros comentarios

É necesario ter foto no apartado de usuarios de Faitic

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

- Metodoloxías docentes: o desenvolvemento docente trasládase da aula física á aula virtual (Campus remoto/Faitic), pero mantendo a metodoloxía docente.

- Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (tutorías): a través do despacho virtual, previa cita a través de email.

- Bibliografía: mantense as recomendacións bibliográficas.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

I. SEMINARIOS (40% cualificación total da materia):

A asistencia aos seminarios virtuais é obrigatoria, cando menos no 90% do total das horas asignadas, no caso contrario a/o alumna/o pasará a ser avaliado segundo os criterios establecidos para a "modalidade non presencial".

A avaliación presencial virtual de seminarios será:

I.1º. Avaliación continua (10%): Esta avaliación farase ao longo do cuadrimestre no que se imparte a materia, mediante a observación da participación e implicación do alumnado nos temas expostos na aula virtual.

A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10.

Será preciso superar esta parte da materia, para poder superar toda a materia.

I.2º. Exame de preguntas obxectivas mediante Faitic/moodle (proba tipo test), con varias opcións de resposta, sendo só unha delas certa dos temas expostos en seminarios (30%).

A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), (A) acertos - (E) erros. As preguntas en branco, non restan puntuación. Tempo limitado.

Para superar o exame, será preciso acadar o 60% da puntuación total máxima posible deste apartado: (60% da puntuación total máxima posible= 5 puntos sobre 10).

Será preciso superar esta parte da materia, para poder superar toda a materia.

II. EXAME DE PREGUNTAS DE DESENVOLVEMENTO (50% da cualificación total da materia):

Exame oral virtual de preguntas de desenvolvemento, a través do campus remoto (aula virtual/despacho virtual).

O alumnado realizará un exame oral do contido da materia, consistirá en dúas preguntas de desenvolvemento.

Imprescindible superar cada unha das preguntas propostas para poder superar a materia.
Será preciso superar esta parte da materia, para poder superar toda a materia.

III. TRABALLO (10% da cualificación total da materia):

Neste apartado avaliarase a elaboración e exposición en aula virtual dun traballo en equipo, dos temas propostos nas clases. As instrucións de elaboración e de exposición do mesmo, daranse ao comenzo do cuadrimestre e publicaranse posteriormente en fatic.

A calificación para ser apto será de 5 ou máis puntos sobre 10.

Será preciso que todo o alumnado matriculado na materia supere este apartado da materia, para poder superar a asignatura.

AVALIACIÓN NON PRESENCIAL DOS SEMINARIOS (40% puntuación, do total da materia):

As/os alumnas/os que teñan unha asistencia aos seminarios virtuais inferior ó 90%, terán que realizar un exame oral virtual de preguntas de desenvolvemento, a través do campus remoto (aula virtual/despacho virtual).

O exame oral virtual do contido da materia de seminarios, consistirá en dúas preguntas de desenvolvemento no que será imprescindible superar con éxito o 50% dos contidos de cada unha das preguntas propostas.

2ª EDICIÓN ORDINARIA:

O alumnado que teña suspenso/s algunha das partes da avaliación citadas, na súa 1ª edición, deberá presentarse nesta 2ª edición a parte que teña pendente segundo sexa alumnado presencial ou non presencial no relativo a parte de seminarios. As condicións de avaliación son as mesmas que na 1ª edición virtual.

CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA VIRTUAL:

O alumnado que se presente a esta convocatoria, deberá superar un exame oral virtual, consistirá en dúas preguntas de desenvolvemento. Imprescindible superar con éxito o 50% dos contidos de cada unha das preguntas propostas.

Neste exame avaliaranse os contidos teóricos, expostos nas clases maxistras, nos seminarios e nos traballos propostos e expostos na clase polo alumnado, en relación aos contidos propios da materia.

DATAS EXAME:

As datas serán as que figuran aprobadas e publicadas na web e taboleiros da Escola.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas III**

Materia	Prácticas clínicas III			
Código	O51G140V01306			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros Fariñas Valiña, Natalia			
Profesorado	Fariñas Valiña, Natalia Fernández Varela, María Milagros			
Correo-e	natalia.farinas.valina@sergas.es mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é preparar ao alumnado nos coidados básicos de Enfermería na área materno-infantil, así como o manexo dos distintos programas que levan a cabo en Atención Primaria			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos los medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, creenzas e valores, ademáis de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocuidado, apoiando o mantemento de conductas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

- B17 Realizar cuidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
- B18 Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
- C4 Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
- C8 Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos cuidados de saúde.
- C10 Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
- C11 Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
- C12 Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
- C13 Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
- C15 Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermaría.
- C17 Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
- C18 Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría.
- C19 Dirixir, avaliar e prestar os cuidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
- C22 Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
- C23 Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
- C24 Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
- C25 Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
- C26 Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
- C29 Identificar as necesidades de cuidado derivadas dos problemas de saúde.
- C31 Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
- C33 Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
- C35 Aplicar cuidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
- C36 Coñecer os aspectos específicos dos cuidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
- C37 Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
- C42 Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
- C44 Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
- C49 Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
- C50 Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
- D1 Capacidade de análise e síntese
- D2 Capacidade de organización e planificación
- D3 Capacidade de xestión da información
- D4 Resolución de problemas e toma de decisións
- D5 Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
- D6 Habilidades nas relacións interpersonais
- D7 Razoamento crítico
- D8 Aprendizaxe autónomo
- D9 Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
- D10 Motivación pola calidade
- D11 Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade.	A1	B1	C8	D1	
	A2	B3	C11	D2	
	A3	B6	C15	D3	
	A4	B7	C17	D4	
	A5	B8	C18	D5	
		B9	C26	D6	
		B11	C29	D7	
		B12	C31	D8	
		B15	C33	D9	
		B16	C42	D10	
		B17	C49	D11	
		B18			
	Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1	B1	C4	D1
		A2	B2	C8	D2
		A3	B3	C10	D3
		A4	B4	C11	D4
		A5	B5	C12	D5
			B6	C13	D6
		B10	C15	D7	
		B12	C17	D8	
		B13	C18	D9	
		B14	C19	D10	
		B15	C22	D11	
		B16	C23		
		B17	C24		
			C25		
			C29		
			C31		
			C33		
		C35			
		C36			
		C37			
		C44			
		C49			
		C50			

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, en centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios, e hospitais.	Prácticas clínicas a realizar en atención primaria de saúde ou en unidades de hospitalización xeral e hospitalización materno-infantil
	PROCESO ENFERMERO: ser capaz de aplicar o PE (método sistemático e organizado de administrar cuidados de enfermaría individualizados) nun caso que seleccionará o alumno/a en a Unidade de prácticas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Actividades introductorias	3	0	3

Seminario	18	0	18
Prácticum, Practicas externas e clínicas	401	0	401
Estudo de casos	0	13	13
Cartafol/dossier	0	13	13

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por ponentes de prestixio, que permiten profundizar ou complementar os contidos da materia.
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Seminario	As tutorías grupais programadas mediante anuncio en Faitic, son obrigatorias xa que, entre outros, nelas préstase o soporte necesario para que o alumnado poida cumprir adecuadamente cos requisitos da avaliación.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Realizaranse nas Unidades asistenciais materno-infantís, así como en Centros de Atención Primaria, o calendario de rotacións publicarase no taboleiro da Escola

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A/o estudante desenrola as actividades de formación nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión. Ten carácter obrigatorio por ser unha titulación que conduce a unha profesión regulada, pertencente a área de Ciencias da Saúde.
Seminario	As tutorías grupais programadas mediante anuncio en Faitic, son obrigatorias xa que, entre outros, nelas préstase o soporte necesario para que o alumnado poida cumprir adecuadamente cos requisitos da avaliación.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe de avaliación emitido pola supervisora da Unidade, co asesoramento das enfermeiras colaboradoras de prácticas clínicas. Asistencia obrigatoria 100% das horas. Nota de corte 5. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.	45	A1 B1 C4 D1 A2 B2 C8 D2 A3 B3 C10 D3 A4 B4 C11 D4 A5 B5 C12 D5 B6 C15 D6 B8 C17 D7 B9 C18 D8 B10 C19 D9 B11 C22 D10 B12 C29 D11 B13 C31 B14 C33 B15 C35 B16 C36 B17 C37 B18 C42 C44 C49 C50

Estudo de casos	Estudo de casos mediante a resolución dunha proba avaliativa escrita tipo test, con tempo limitado, e no que se presentará un caso práctico que recollerá distintas situacións asistenciais-clínicas debendo o alumnado escoller a opción correcta de resolución, entre as alternativas propostas. A fórmula que se aplicará para obter a puntuación neste apartado é: A-E. Onde A é o número de acertos e a E o número de erros, as respostas non contestadas no restan puntuación.	45	A1 B2 C17 D1 A2 B3 C18 D2 A3 B4 C19 D3 A4 B5 C23 D4 B6 C24 D7 B14 C26 B16 C29 C44 C50
	Nota de corte: 5		
	Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.		
	A data de exame será a que figure aprobada e publicada na web e taboleiros do Centro.		
Cartafol/dossier	Elaboración dun informe/memoria sobre as tarefas e procedementos desenrolados, observacións realizadas Normas de presentación: consultar Faitic	10	A1 B2 C15 D1 A2 B5 D2 A3 B16 D4 A4 D7
	Prazo de entrega: consultar faitic		
	Nota de corte 5.		
	Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia.		

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª edición ordinaria:

Dado que a práctica clínica é unha actividade presencial, non recuperable, os estudantes soamente poderán empregar a 2ª oportunidade para recuperar o relativo á avaliación do estudo de casos (proba avaliativa escrita tipo test) e/ou o cartafol/dossier, segundo corresponda. Asimesmo nesta 2ª edición, soamente se poderán recuperar ausencias ata un máximo de dez xornadas, segundo o recollido na Guía de Prácticas Clínicas, e sempre que haxa dispoñibilidade no Centro Sanitario de referencia.

Entrega do cartafol/dossier: consultar datas a través da plataforma FAITIC.

É imprescindible aprobar cada parte, para poder superar a materia.

OUTROS COMENTARIOS:

- Importante que o documento de asistencia a prácticas clínicas, recolla tanto a asistencia coma as faltas/ausencias, para a súa posterior recuperación e a súa entrega en tempo e en forma na Escola.

- No caso de non poder acudir por motivos xustificadas e documentados a unidade de prácticas clínicas, o alumnado avisará por correo electrónico ao profesorado da materia (PracticasClinicas.enfermaria.ourense@sergas.es), con COPIA á supervisora da unidade de rotación.

- É obrigatorio subir á plataforma **FAITIC** no apartado "**usuarios**" unha **foto** que permita a identificación da/o alumna/o

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nanda International, **Definiciones y clasificación 2018-2020 de NANDA International**, 11ª, Elsevier, 2019

Moorhead, Swanson, Johnson & Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC): Medición de Resultados en Salud**, 6ª, Elsevier, 2018

Butcher, Bulechek, Dochterman & Wagner, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª, Elsevier, 2018

Nanda International, **NNNConsult**,

Index de enfermería,

Enfermería Clínica,

<https://ulcerasfora.sergas.gal/?idioma=es>,

Bibliografía Complementaria

Aguilar Cordero, M.J., **Tratado de Enfermería Infantil. Cuidados pediátricos**, 2ª, Elsevier, 2012

ALFARO R, **Aplicación del proceso enfermero. Guía paso a paso**, 8ª, Elsevier, 2014

Enfermería global,

Metas de Enfermería,

Nursing,

<http://www.gneaupp.org>,

<http://www.isciii.es/investen>,

Portal Sanitario Fisterra (Atención Primaria en la Red) <http://www.fisterra.com/index.asp>,

<http://www.guiadeenfermeria.com/pediatrica/ninoenfermo/index.html>,

<http://www.aeped.es> (Asociación Española de Pediatría),

<http://www.guiadeenfermeria.com/pediatrica/ninoenfermo/index.html>,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405

Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/O51G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermería comunitaria I/O51G140V01104

Fundamentos de enfermería/O51G140V01107

Enfermería clínica I/O51G140V01204

Enfermería clínica II/O51G140V01205

Enfermería comunitaria II/O51G140V01206

Introdución á enfermería clínica/O51G140V01201

Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Enfermería materno-infantil/O51G140V01302

Outros comentarios

- Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que, no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola de Enfermería e consultar a plataforma FAITIC a través da cal se fornecerá información para o seguimento e desenvolvemento da materia

---

Plan de Continxencias

Descrición

A lexislación vixente conforma a profesión de Enfermeira/o como profesión regulada cuxo exercicio, de acordo co disposto no artigo 12.9 do Real Decreto 1393/2007, no que se establece a ordenación dos ensinos universitarios oficiais, require da posesión do correspondente título oficial de Grao, obtido conforme ás condicións establecidas polo Goberno no Acordo de Consello de Ministros do 8 de febreiro de 2008, publicado no Boletín Oficial do Estado do 27 de febreiro de 2008.

Na orden CIN/2134/2008, de 3 de xullo, establécense os requisitos para a verificación dos títulos universitarios oficiais que habilitan para o exercicio da profesión de Enfermeira/o.

Como o título de Graduada/o en Enfermería pola UVigo é presencial e habilita para o exercicio dunha profesión regulada, no relativo ás prácticas clínicas, considérase imprescindible a formación presencial nos centros sanitarios de referencia o que non pode ser modificado sen a pertinente instrución específica das autoridades competentes. A realización de prácticas clínicas presenciais é un condicionante para que poidan ser avaliadas.